

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia

Etenduskunstide osakond

Teatrikunsti õppekava

Lõputöö

MINU ELU KUNSTIS

Jaanus Tepomees

Kirjaliku töö juhendaja: Jaanika Juhanson

Viljandi 2013

SISUKORD

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
1. ESIMENE ÕPPEAASTA	4
1.1. Arusaamine teatriõppest ja selle keerukusest	4
1.2. Erialased kogemused ja segadused	7
2. TEINE ÕPPEAASTA	13
2.1. Keha tähtsuse avastamine näitleja loomingus	13
2.2. Mängurõõm ehk erialane õnnestumine	14
2.3. Turvaliste kooliseinte vahelt väljas ehk esimesed suuremad lavapraktikad	15
2.4. Õpilasvahetus Helsingis TEAK'is	17
2.5. Näitlejaõpingud teoorias	18
2. LAVASTUSED	20
2.1. „M.P.T.T. ehk Mida Polnudki Tarvis Tõestada“	20
2.2. „Väike Kuningas“	22
2.3. „Pulm“	23
2.4. „Nullpunkt“	25
2.5. Noortemuusikal „Inetu“	26
2.6. Monolavastus „Jaanus oli“	27
2.7. „Unistatud“	28
2.8. „Jänkutüdruk“ ja „Arioso“	29
KOKKUVÕTE	32

SISSEJUHATUS

Kooliõpingud näitleja teel hakkavad lõppema ehk algtõuge edasiseks on antud, stardijoon on ületatud. Nüüd tuleb teha pilguheit selja teha, et peale starti võtaks edasilikumine õigeid suundi.

Järgnevas kirjutises võtangi vaatluse alla kõik oma koolis oldud neli aastat. Struktuuri loon selguse mõttes just õppeaastate kaupa ja üritan leida eri etappidele üldpealkirjad, et selgemini lahti mõtestada liikumist oma loomingulises arengus. Valdava osa kirjutatust ja erinevad mõttekäigud ning impulsid pärinevad minu erialapäevikutest, kuhu ma nelja aasta lõikes olen väga süvenenult ja hoolega ülestähendusi teinud.

Töö käigus üritan nii palju kui võimalik süüvida igasse pisidetali, mis on minu arengut näitlejaõppes suunanud, pärssinud, hoogustanud. Proovin leida vastused küsimustele, mis mind on näitlejana kasvatanud? Kas ma oskan ise kõrvalt enda näitleja isiksust analüüsida? Millised on olnud minu suured ebaõnnestumised ning õnnestumised ja mis selle põhjustas. Sooviksin süüvida enda olemusse teatrikunstis.

Võtan seda kirjutist kui hetke enda süüvimisse ja natuke ka lahti muukimisse. Ma ei taha siia panna maha märke. Ma sooviks läbi nende sõnade ja mõttekäikude loogelda läbi nelja õppeaasta, et moodustada möödunust tervik, eelkõige enese jaoks ehk nagu pealkirigi ütleb, minu elu kunstis. Arvan, et sellele pealkirjale annab just õigema mõõtme lavastuste analüüs, milles olen näitlejana nende nelja aasta jooksul osalenud. Proovin teha minevikku kaevudes võimaliku sisulise süüvimise tehtud näitlejatöösse erinevates lavastustes.

1. ESIMENE ÕPPEAASTA

1.1. Arusaamine teatriõppest ja selle keerukusest

Esimene semester koolis hakkas kujundama arusaama teatripedagoogikast ja selle võimalikkusest. Selgeks sai see, et eriliselt palju tuleb endal vaeva näha. Kujunes välja igapäevane koolirutiin ja individuaalne treening. Mina üritasin väga selgelt kujundada kindlat päeva rütmi, sest nii tundus mulle võimalik end piisavalt distsiplineerida ja motiveerida. Arvan, et teatriõppe juures on see väga oluline ning esimesel semestril õppe ja koolisüsteem seda toetas. Mulle oli see väga meeltemööda.

Erialatunnid algasid alati hommikul kell kaheksa. See tähendas mulle kell kuus ärkamist ja diktsiooni harjutuste ja keha äratavate harjutuste tegemist, et erialatunniks täiesti valmis olla. Kindlasti läksin ma alati ka natuke varem kooli, et ettevalmistada ning läbi mõelda ka oma kodused ülesanded, mis erialatunni jaoks vaja.

Mulle tundub, et esimene semester on teatrikoolis üks olulisemaid, kuna see kujundab näitlejameisterlikkuse baasteadmised. Kõige esmane on laval tegutsemine, mitte liiglobisemine. Sellest tulenevalt töötataksegi pea terve semester ilma sõnata. Noor näitlejatudeng peab leidma tegutsemisvõimalusi erinevates situatsioonides ilma sõnadeta, kuidas olla loov ning oluline on ka fantaasia.

Etüüdide tegemine ei valmistanud mulle keerukust. Ma valdavalt nautisin nende tegemist ning nende välja mõtlemist. Meenuvad lollitamine ja mängurõõmu aistingud, mis peaksid teatritöö juures alati olemas olema. Mängurõõm ja selles olla tahtmine.

Etüüdidest oli peamine välja noppida see, kuidas reageerida erinevatele sündmusele ja muutustele, nii pisematele kui ka suurematele. Kõigest tuleb kinni hakata ning saada sobivaid impulsse edasi minemiseks. Meeletus kogustes etüüdide välja mõtlemine ja tegemine kiirendas reageerimisvõimet, fantaasialendu ja mängurõõmu.

Minul hirmu etüüdide tegemise ees ei olnud, vaid pigem ootasin erialatunde ja etüüdide tegemist. Samas ootasin ka kogu aeg hetke, mil saaks juba sõna kasutada, sest tundus, et siis võimalused avarduvad, aga nagu hiljem selgus, ega see alati nii ei pruugigi olla.

Lisaks etüüdide tegemisele täiendas erialatunde ka tekstiga töö ehk lavakõne. Hääletehnikat aitas meil viimistleda Maarika Mesipuu, kes pani paika näitleja hääletreeningu alustalad. Lisaks Maarika igahommikustele treeningutele enne erialatundi tegeles hääletehnika poole ka Piret Rauk, kes esimesel semestril väga aktiivselt meie õppetöös ei osalenud. Kõike kõneaparatuuri treeningu külgi ja eripärasid saigi hakata tähelepanema ja viimistlema lavakõne tundides, mida andis meile nii nagu erialagi Kalju Komissarov.

Esimesel semestril oli meie lavakõne spekter lai. Tegelesime valmidega, Juhan Liivi luulega ning proosokatketega Peter Brooki raamatust „Tühi ruum“. Mäletan, et kõige üllatavam minu jaoks hiljem tagasivaatavalt oli valmi ning luuletuse esituse areng, sellest, milline ta oli alguses ja milline eksamil. Teksti esituse kartus laval oli üsna suur, kuna puudus teadmine ja ka oskused, kuidas oleks õige ning kuidas peaks seda esitama. Lavakõne tundides suunas õppejõud meid kogu aega välja voolima tekstide eri poolusi, vastandusi jne. Oluline oli saada teksti esitus reljeefseks ja kujutluspilti manavaks, et kuulajal oleks huvitav.

Semestri lõpuks omasid need kolm valitud teksti üsna erinevad küljed, mis erialase arengu mõttes ka tähtis. Oluline oli kogu aeg tegeleda erinevat iseloomu tekstide ja väljenduslaadidega. Juhan Liivi luuletus, mida esitasin, omandas ekspressiivse, agressiivse vormi, mis oli õppejõu poolt taotluslik ja millest ma ka aru sain. Valm sai lõpuks koomiline ja samuti eksperssiivne ning teatraalne.

Proosateksti esitus tundus kõige keerukam, sest mina ise püüdsin kogu aeg seda suunda, et tekst oleks orgaaniline, justkui minu kohapeal välja mõeldud. Sellist püüdlust mäletan. Õppejõud polnud sellega kunagi rahul, tema meelest oli see igav. Üritasin lisada reljeefsust, aga seda oli kogu aeg vähe. Järelikult oli see mingi sisetunne, mis ei lubanud teisiti. Eksamikis jäin endale kindlaks ja õnneks sain ka piisavalt hea tagasiside ja see andis julguse ka mõnikord enda sisetunnet usaldada. Eks teatriõppes ei olegi õiget, ega valet, tuleb usaldada nii end kui ka oma õppejõudu ja proovida leida olukorras kesktee, mis viiks lõpuks hea tulemuseni.

Meenub, et esimesel semestril, kui toimusid lavakõne tunnid, tundsin väga puudust individuaaltundidest. Kuna see oli selline nõkerdamine, siis tundus, et õppejõud ei pööra individuaalselt piisavalt pikalt ja põhjalikult tähelepanu, sest kõik teised peavad ka saama oma

tekstiga töötada. Leian, et isiklik lähenemine on teatriõppes väga tähtis. See tekitab julgust ja kasvatab ka usaldust oma õppejõu vastu. Lavakõne koha pealt oli natuke ülejooksmise ja vähese süüvimise tunne.

Esimesel semestril pakkusid mulle erilise elamuse lavalise plastika tunnid, mida õpetas Hellar Bergmann. Kogu semestri kulminatsiooniks selles oli Vladimir Granovi *workshop*, mis on mulle meelde jäänud väga eredalt. Plastika ja teatrikunst tundusid sageli mulle kuidagi teineteisest kaugel, et miks ma pean suutma maas veereda, teha üle laua hüppeid, saltosid jne. See tundub pigem kaskadööride pärusmaa, kuid Granov suutis minu jaoks selle kõik tõlkida teatrikeelde. Täiesti erakordse tööse ja noorte õpetamise suhtumisega meesterahvas, kes suutis eemale peletada igasuguse hirmu akrobaatiliste trikkide tegemise ees.

Selles *workshop*´is õppisin ma kogu etüüditrallile lisaks ka väga palju näitlejatehnilisi nippe, millele varem polnud osanud mõelda. Granov tutvustas meile tempode tähtsust näitleja lavategevuses ja nende kasutusvõimalust. Selle *workshop*´i ajal mõistsin, et teatriõpe ei olegi nii tunnetuslik ja intuiitiivne, kui ma arvasin. Selles töös on väga palju tehnikaid, mida tuleb teatrikooli jooksul õppejõudude abiga omandada, et saada teha häid rolle ja lavatöid.

Muusikalist eneseväljendust hakkas meis arendama Peeter Konovalov. Tema töösse suhtumine oli kirglik ja see meeldis mulle. Esimesel semestril tegelesime me rahvalauludega, mis oli mulle väga meelne. Ning lisaks andis Peeter mulle ka soololaulu muusikalist „West Side Story“ - Maria laul. See on tähtis, et õppejõud arvestaks ka õpilase individuaalset eripära ja seda Peeter minu puhul ka tegi ning see valmistas head meelt.

Kehalise eneseväljenduse ja füüsilise üldvormiga tegelesime esimesel semestril samuti väga aktiivselt. Selge on see, et näitleja vajab oma töös võhka ja ta peab suutma oma kehaga laval midagi peale hakata. Esimesel semestril ei tundunud selles osas midagi valesti. Meiega töötas lavalise liikumise koha pealt Mall Noormets ja vormi aitas tekitada oma meeletult eufooriliste *fitness* tundidega Enn Meiesaar, mis võiks üldtreeningu mõttes teatrikoolis olla minu meelest tervelt kaks aastat. See on vajalik selleks, et näitlejatele jääks sisse füüsilise treeningu tegemise oskus. Aga seda just keha plastilisuse mõttes. Näitleja keha peab olema plastiline ja esteetiline. Näitleja peab suutma oma kehaga midagi peale hakata. Selle mõtestamisega üritasin ja üritan ma siiamaani tegeleda.

Kõik, mis puudutas koolikorraldust ja igapäeva töid ja tegemisi, oli erakordselt huvitav, kuid tagasivaatavalt oli erialases mõttes puudus väga tähtsast küljest - meil puudus erialatundides igasugune kursusega koos mängimine ja improviseerimine. Alati oli kordamööda laval

käimine, kuid teineteisega koos me lavaruumis olime väga vähe. Aga see on minu meelest kursuse terviku mõttes väga vajalik, et kõik tunneks end teineteisega hästi. Oluline on julgus kõik koos mängida, improviseerida. Meie kursuse individuaalsus on sisse kasvanud juba rohujuuretasandil, mis kahjuks süvenes ka järgnevatel semestritel, sest koos erialaste improvisatsiooniliste mängudeni me kahjuks ei jõudnudki.

Kokkuvõtvalt möödus esimene semester väga kiirelt ja minu jaoks pingevabalt. Olin sattunud rutiini ja distsipliini, mida olingi teatrikoolilt oodanud. Hea oli tajuda enda erialast arengut, mis tuli läbi suure tahte ja rõõmu. Esimene semester sai väga edukalt läbitud ja tuli hakata edasi vaatama, et mis see järgmine arengusamm võiks olla ja kuhu suunas.

1.2. Erialased kogemused ja segadused

Esimese õppeaasta teine semester oli ootamatult käes. Selja taha oli jäänud juba ja nii kiiresti teatrikooli esimene semester. Süvenema hakkas arusaamine, et ma ei tea teatritegemisest ja lavalolemisest pea mitte kui midagi. See tunne tekitas meeletut motivatsiooni ja õppimissoovi. Esimese semestri positiivne kulg ja väga hea tagasiside oli innustav, et vastu astuda uutele avastustele ja oskustele.

Esmalt alustasime tööd lastelavastusega „Lastehommik“, mis etendus Ugala teatris ja see oli ka meie kursuse esimene ja kahjuks ka viimane ühistöö, kus osales tõesti kogu meie kursus. „Lastehommiku“ lavastuse soov tuli meie eriala õppejõult Kalju Komissarovilt, kes pidas vajalikuks praktikaks meid esmalt kokku viia just publikuga, kuhu kuuluvad väikesed lapsed. Kui me nende ees suudame end kehtestada ja endid kuulama panna, siis võib meist ka asja saada. Sellised mõtteid jäid kõlama erialaõppejõult.

Hakkasimegi tööle eesti muinasjuttudega ja vene muinasjutuga Kornei Tšukovski „Doktor Valuson“. Eesti muinasjuttudest moodustus kokku tervik, mis hakkas kandma pealkirja „Kuraditosin lastemuinasjuttu“. Tööprotsessi juures oli oluline see, et me kasutaksime ainult oma keha ja elavaid muuskainstrumente ehk teatri tegemine ilma igasuguse tehnikata, mis sobiks absoluutselt igasse ruumi. Valisimegi muinasjutud ja hakkasime neid erialatundides vähehaaval lavale seadma. Peeter Konovalov aitas meid lauludega ja nii saigi valmis plokk eesti muinasjutte.

Teisena valmis „Doktor Valuson“, mis oli mulle eriti õpetuslik kogemus, seda just muusika koha pealt. Kuna mina ja kursuseõde Adeele kirjutasime sellele lavastusele koos muusika ja

see protsess oli väga põnev, hiljem oli mul võimalus koos lauluõpetaja Peeter Konovaloviga minu ja Adeele välja mõeldud laulud ka noodistada, mida oli kõrvalt väga tore jälgida. Väga tore oli kuulda kogu kursust laulmas enda tehtud laule.

Nende kahe tööga saime me kogu kursusega tervikuna väga hea publikukogemuse. Mängisime etendusi nii Ugala teatris kui ka erinevates lasteaedades ja mujalgi. Sõitsime kursusega ringi ja andsime etendusi. See oli väga arendav periood ja andis juurde ka lavalist vabadust ja julgust. Lastele mängida on tõesti keeruline, et neid kaasata, pead sa olema aus ja siiras. Neile peab tahtma mängida, siis nad tulevad ka sinuga kaasa. Arvan, et nende etenduste mängimisega me seda lõpuks ka saavutasime.

Lisaks oli see töö kursuse toimimisele väga kasulik. Kogu lavastus rajaneski tugeval ansamblimängul ja grupitööl. Lisaks saime koos luua ja asju välja mõelda ning hiljem ka organiseerida. See oli esmane kokkupuude reaalselt süsteemiga, kuidas teater ideetasandil toimib. Kui lavastus sai valmis ja selle mängimine oli täies hoos, hakkasime taas tegelema aktiivselt erialatundidega, kus tulid juba sootuks uued ülesanded.

Erialatunnis hakkasime Kalju Komissarovi eest vedamisele tegelema komöödiaklassikaga ehk Moliere'i „Tartuffe“. Materjali tegi keerukaks ülinõudlik komöödiažanr ning see, et antud dramaturgia oli värsivormis. See oli esimene kokkupuude värssdramaturgiaga. Selle lahti muukimine ja lavakõneliselt orgaaniliseks tegemine võttis hulga aega ja energiat. Ma ei tea, kui korrektselt me seda tegime või sellest aru saime, sest teoreetilisest küljest me antud temaatikat üldse ei käsitlenud. Üsna sageli mõtlesin, et värssteksti praktiseerimist täiendaks ideaalselt teoreetiline värsianalüüs, mis aitaks paremini mõista taolise keele- ja kirjakaasutuse eripärasid, raskuseid ning eeliseid, kuid see mõte jäi sinna paika. Tuli selle asjaga ise toime tulla ning asi endale selgeks teha. Lõppkokkuvõttes tuli ikkagi tegeleda rolliga ja teksti veenva edasi andmisega.

Valisin endale rolli nimega Orgon. Vana, poolseniilne härra, kellele jäid asjad sageli arusaamatuks ja kellest sõideti üle kui teerulliga. Mõtlesin, et võtan väljakutse teha vanameest ehk oli tahe püüda leida groteskne ekspressiivne väljenduslaad antud rollile. See oli esmakordne kokkupuude teemaga, et ma mängin kedagi teist, mitte enam „mina antud olukorras“. Võtsin endale ise sellise arusaamatu ülesande, kuna õppejõud ütles, et nüüd on võimalus teha rolli ning komöödia eeldab suurt ja ekspressiivset lähenemist.

Mina võtsin sellest teadmisesest kinni ja lendasin kogu energiaga sellele Orgoni tüübile peale. Ma ei kartnud ega peljanud midagi. Leidsin talle välise vormi – kõnnaku, liikumismaneeri,

spetsiifilise kõne ja hääletooni. Mulle tundus, et see on rolliks piisav. Tegevusloogika ja tegelaskuju väline vorm antud konteksti ja ongi kõik.

Mulle tundus, et sellist lähenemisviisi värstekst ja komöödia justkui lubab, sest eos pole minu jaoks selline tekstiviis orgaaniline. Sellele tuleb leida ka mingi väline õigustus ja põhjendus. See oli minu antud erialakatkendis tehtava rolli tegemise põhjendus. Tegime proove ning selle käigus lihvisin seda rolli ikka täpsemaks ja täpsemaks. Õppejõud oli minu tegutsemisega rahul ja andis aga uusi nõuandeid juurde, et stseen muutuks veel mängulisemaks. Tundsin, et liigun õige suunas.

Lõpuks oligi käes erialaeksam, kus sai ka see stseen ettenäidatud. Eksamikomisjon leidis, et minu tegevus antud stseenis oli piinlik krambihunnik. Roll oli väline vorm, mis oli sisemiselt läbi tunnetamata. Seega sain oma erialasele tegevusele väga halva tagasiside. Peale seda olin meeletus segaduses. Minu erialaõppejõud oli selle stseeniga väga rahul (vähemalt mulle tundus nii, sest ta oli andnud tunnist tundi head tagasisidet), aga eksamikomisjoni jaoks oli see täielik läbikukkumine.

Mul tekkis sees segadus ja ei saanud enam aru, et mida ja kuidas ja keda ma peaks usaldama. Rääkisin peale eksameid oma erialaõppejõuga ja tema jagas oma arusaamatust ja palus teda usaldada ning andis mulle nõuandeid järgmiseks semestriks. Sellest olukorrast järeldasin, et pean usaldama eelkõige oma õppejõudu ja tema soovitusi. See oli hetk, kus hakkasin tajuma tulemusõpet, mitte protsessiõpet. Erialaõppejõud tegutseb meiega päevast päeva, tema näeb meie arengut. Arenguks pean mina ka eksimist ja julgust eksida. Hakkasin aduma, et eksamikomisjon hindab meid justkui tulemusest tulemuseni. Kui eelmise eriala eksami avalik näitamine õnnestub ja järgmine ei õnnestu, siis on jamasti. Sealjuures jättes kõrvale arengu, progressi. Kas õpilane on võtnud julguse eksida, täiesti rappa liikuda? Väga hea, et ta seda tegi, tunnustame tema julgust seda teha. Oli küll seekord jama tulemus, aga sa vähemalt ei kartnud antud protsessi ja andnud aga pedaaali juurde, mis sellest, et tulemus on väga halb.

Lõppkokkuvõttes sain ju ise ka aru, et sedalaadi rolli ülesehitus ei käi. Aga kogu see teekond oligi vaja läbi käia selleks, et sellest aru saada. See oli töövõit minu jaoks. Areng kooli õppeprotsessis, mida peabki kool pakkuma. Olen selles semestris juhtunu üle väga õnnelik, sest õppisin rolli tegemise kohta palju ja kuidas mina sellele lähenema peaksin. Kõige aluseks on ikkagi „mina antud olukorras“.

Kui tulla nüüd tagasi veel antud semestri lavakõne juurde, siis seal tegutsesime samuti värstekstiga ehk W. Shakespeare „Hamlet“. Töö „Hamleti“ tekstiga oli väga inspireeriv,

kuna Kalju tutvustas meile teksti analüüsimise põhitõdesid. See oli hämmastav arusaamine, kuidas igast lausest on võimalik saada kätte kõik info, et antud teksti lavale panna. Kalju kinnitas meile fakti, et kõik vajalik on tekstis kirjas, ei pea ise midagi hakkama punnitama ja välja mõtlema. Tuleb süüvida ja leida tekstis kõik vajalik.

See meeletult pikk analüüs oli väga huvitav ja peale seda hakkasin Hamleti tegelaskuju sootuks teises valguses nägema. Mäletan seda tunnet, kui lugesime läbi ühe stseeni, siis mõtlesin, et see on mõttetu stseen. Kui mina oleks lavastaja, kärbiks selle kohe välja, see ei vii tegevust edasi. Aga Kalju hakkas esitama antud stseeni kohta väga palju küsimusi ja lõpuks tuli välja, et see on ju võtmestseen teatud tegevustes ja juhtumites. See oli vaimustavalt avastuslik.

Lavakõnes võtsime siis lõpuks endale ühe monoloogi, mida pidime esitama kahekesi läbi lavalise plastika. Mina ja mu kursusevend Hendrik valisime näitleja monoloogi hiirelõksu stseenist ja tegime sellega meeletult tööd, nii tekstiliselt kui ka liikumise osas. Lõpuks jõudsime tulemuseni, mis oli meie endi arvates väga hea ja saime tehtud lavakõne stseenile ka hea tagasiside. See oli põhjalik ja detailideni lihvitud töö, mis õpetas minus eelkõige tajuma lavalist pildi puhtust, kuna palju proove tegime peeglite ees tantsuklassis.

Kogu semestri tervikut täiendasid ka laulmistunnid, kus õppejõud oli valinud teemaks Shakespeare'i näidenditest pärit originaallaulud, mida esitasime kogu kursusega. Tegemist oli ansambli lauluga, mis illustreerisid Shakespeare'i teoste tegevust. Mina polnud varem teadlik sellest, et Shakespeare'i teostes on sees ka originaallaulud, seega nende tundma õppimine oli väga hariv.

Tuleksin korraks tagasi veel värsiõpetuse juurde. Minu meelest oleks teoreetiline värsiõpetus sellesse semestrisse sobinud ideaalselt. Eestis on ju mitmeid kirjandusteadlasi, kes on põhjalikult uurinud Shakespeare'i aegset värssi ja selle eripära. Eripärade hulka saab lugeda ka selle laval esitamist. Selles on oma spetsiifikad, mida peaks ja võiks üks haritud näitleja minu meelest tunda. Lisaks annab see tulevikuks kaasa ka käsitööoskuse analüüsida selleaegseid värssstekste, kui peaks juhtuma, et on teatris taas vaja taoliste tekstide analüüsimisega tegeleda.

Esimese õppeaasta teisest semestrist tahaksin välja tuua veel kaks asja. Esimene neist on loomaetüüd, millega tegeles Hellar Bergmann ehk meie lavalise plastika õppejõud. Sellisest tegemisest ma aru ei saanud, miks see vajalik on. Me pidime valima looma, teda uurima ja lõpuks tegema valmis etüüdi, mis pidi olemaga vaimukas, geniaalne ja mulle tundus justkui

lühiskets multika võtmes, kus pole midagi pistimist selle looma sisetempo ja plastika tajumisega.

Minu meelest olime me kõik sellega hädas ja me ei saanud aru, mida me tegema peame. Kas tõesti ja tõsiselt peame tabama mõne looma olemust või siis võtma tema kuju ja tegema multikataolise etüüdi. Minu jaoks jäigi see arusaamatuks.

Mõistan, et jälgimine on näitlejatöös väga tähtis ja loomaetüüdi tegemine on seda külge arendav, aga mulle tundus, et meie rõhk oli pigem etüüdi geniaalsuses, kui perfektses loomade sisetempo tajus. Arvan, et loomaetüüdiga võiks ja peaks tegelema erialatunnis koos oma erialaõppejõuga, et tõesti süüvida tehtava looma plastikasse, sisetemposse, väljenduslaadi. Lõpuks võin ma laval ju näidata magavat lõvi, aga kui ma ei tea, mida tema puhul peaks jälgima ja mida oleks kasulik näidata, siis on see arusaamatu. Minu jaoks tekitas sellise etüüdi tegemine segadust ja see jäigi lõpuni arusaamatuks. Võimalik, et tol hetkel oli see ka minu enda rumalus, et ma toiminust aru ei saanud ning ei osanud esitada õigel ajal õiged küsimusi. Seega selle ülesande loen enda jaoks täiesti läbikukkunuks.

Teiseks tooks veel välja liikumise poole pealt täiest geniaalse leiu meie tunniplaanis ehk kontaktimprovisatsiooni, mida juhendas Raido Mägi. Minu arvates on see äärmiselt vajalik ja tähtis kehalise väljenduse alustala, millega Raido tegeles. Kehaline lõtvus, väljendusjulgus, julgus oma keha kasutada, oskus oma keha tajuda. See oli tund, mida ma ootasin kogu aeg ning mida ma igatsen siiamaani. Ma isegi julgeks väita, et see aine võiks olla tunniplaanis teatrikooli lõpuni, et kõige muu arenguga liiguks kaasa ka keha, millest olengi kooli ajal puudust tundnud.

Raido kontaktimprovisatsioon oligi aine, mis aitas minu jaoks tähtsustada kehakasutust näitleja töös. Ma hakkasin tajuma, et minu terviku laval moodustab lisaks kõigele ka minu keha. Hakkasingi tajuma, et õlad on pinges, ei oska käsi kuhugi panna, kael on pinges, jalad on pinges, ühesõnaga keha on totaalne pingetekogum. Sellest tulenevalt hakkasingi jõudma arusaamani, et meil oli tarvis tegeleda süvendatumalt oma kehaga. Mõtted liikusid pilatase ja Alexandri tehnika suunas, mis aitavad inimesele oma keha avastada ning lisaks leida mooduseid, kuidas pingeid maandada ja ära kaotada. Alatihti tulid kursusele tagasisides kommentaarid, et sul on küür seljas, su õlad on pinges, sa vehid kätega, sa kõnnid väikeste sammudega, ära tammu laval, lase põlved lõdvaks jne jne. Tore oli neid hädasid kõiki teada, aga nende likvideerimisega jäeti meid minu meelest hätta.

Ma võin küll teada, et ma vehin kätega, aga lihtsalt nende paigale sundimine on meelevaldne vägistamine, mis pole õige ja põhjendatud. See on mingi pinge, mis tahab välja tulla, aga mida ma noore algajana ei oska ka kuhugi suunata. Väga oleks olnud vaja inimest, kes oleks aidanud meil selliste probleemidega tegeleda, sest need hädad on minu meelest meie kursuse inimestel süvenenud ja kinnistunud, millest on aina keerulisem lahti saada. Olen varasemalt natuke kokku puutnud Alexanderi tehnikaga ja leian, et teatrikooli tudengitele oleks selline kehale lähenemise tehnika äärmiselt vajalik, selleks, et tunda end laval lõdvestunult ja vabalt. Kõige väljenduslikum keha on minu arvates vaba ja lõdvestunud keha, kus puuduvad pingekolded ja krambid. Tajun probleemi, aga ise ennast ei ole osanud aidata ja vaevlen tänase hetkeni probleemiga, et mida laval teha oma kätega, mis kipuvad sageli liiga palju liikuma. Aga tunnen, et lihtsalt sundida neid paigale on vale ja see võtab laval olles liiga palju energiat.

Seega oli teine semester teatrikoolis avastusi täis ja tunduvat keerulisem, kui esimene. Kuid arvan, et nii see peabki olema. Olin selleks ajaks enda juures avastanud palju külgi, millega edasi töötada. Oli olemas motivatsioon ja tahe asjaga tegeleda. Olin põnevil ja jäin uue semestri ootusele, kus tuleksid uued keerulised ülesanded, millega tegeleda, et ennast ületada, enda peale vihastada jne.

2. TEINE ÕPPEAASTA

2.1. Keha tähtsuse avastamine näitleja loomingus

Teine õppeaasta algas minu jaoks juba suvel augusti kuus, kus mul avanes suurepärase võimalus osaleda vene lavastaja ja näitleja Alexander Džjuba füüsilise teatri kuuajases meistriklassis. Töögrupis osales 25 inimest, nende hulgas näitlejaid ja tantsijaid nii eesti kui ka vene rahvusest. Meistriklass päädis suure 24-tunnise füüsilise teatri *performance*´iga Tallinna Rotermanni keskses.

Antud meistriklass oli minu jaoks selle koolis oldud aja jooksul üks põnevamaid ja arendavamaid kogemusi. Džjuba tegeles väga aktiivselt näitleja keha kasutusega laval ehk füüsiline vabadus on lavalise loomingu alus. Kuu aega järjest iga päev tegelesime füüsilise treeninguga, mis arenes aina edasi füüsilisteks improvisatsioonideks, minu jaoks oli see väga uudne lähenemisviis näitleja loomingulisse töösse.

Mind inspireeris kogu grupi meeletu motivatsioon ja töötegemisoskus. Tundsin enda arengut nende keskel väga kiiresti. Ma polnud enne seda, ega kahjuks ka peale seda projekti nii professionaalset ja pühendunud töösse suhtumist kohanud. Peale seda meistriklassi ja aktsiooni, mis kestis 24 tundi, hakkasin ma ennast näitlejana analüüsima hoopis laiahaardelisemalt. Tavalisest suurem tähelepanu hakkas tekkima kehalisele väljendusele, mida ma varasemalt ei osanud oma tegevuses jälgida. Hakkasin märkama oma liigutusi, žeste ja keha intensiivsuse astet. Avastasin meistriklassi jooksul seda, kui palju saab ära teha puhtalt füüsilise laetusega, füüsilise vabadusega, täpsete ja läbi mõeldud liigutustega. Peamine tees, mis jäi meistriklassist kõlama oli, et kui näitleja saavutab oma keha üle täieliku kontrolli, on ta loominguliselt täiesti vaba ehk kontroll võrdub vabadus.

2.2. Mängurõõm ehk erialane õnnestumine

Peale üliarendavat meistriklassi Tallinnas hakkas taas kool ja entusiasm ning motivatsioon alustada oma teist õppeaastat oli väga suur. Erialatundides oli meie semestri teemaks Eesti klassika ehk mina valisin endale stseenid teostest Tammsaare „Kõrboja peremees“ ja „Tõde ja õigus“ II osa. Need materjalid olid mõlemad Kalju soovitusel. Õppejõud andis mulle soovitusel teha Kõrboja Villut ning Vargamäe Indrekut. Kõrboja Villu ja Anna stseeni järvel tegin ma koos Adeelega ning Indreku ja Ramilda stseeni „Tõest ja Õigusest“ võtsin ette koos Saaraga.

Need materjalid on mulle mõlemad väga südamelähedased ja nende tegemine oli mulle suur nauding. Indreku tüübi tabamine oli mulle lihtsam. Ma tajusin tema olemust paremini ning mõistsin, kuidas temale läheneda. Keerulisem oli jõuda Villuni, kes on minule väga vastandlik tüüp. Nägin väga palju vaeva ning ka Kalju nägi väga palju vaeva, kuid pikkade proovide tulemusena koos Adeelega, Kalju kirglikul juhendamisel ma selle tüübini ka jõudsin. See oli rõõm, mäletan seda tunnet siiani. Igakord tahtsin seda stseeni teha, sest sellega käivitus mingi teine maailm, teise reaalsuse tunne. Hiljem olen mõelnud, et kuidas ma selleni jõudsin. Proovisin leida endaga sarnasusi, tegin väga täpseks suhte Annaga ning väga selgeks selle, kes see tüüp on. Alguses võtsin lähtepunktiks isegi Villu-suguse tüübi klišeed ja neid muudkui väänates ja edasi arendades jõudsingi tulemuseni, mis mind ennast sisemiselt veenas. Peale selle stseeni valmis saamist tuli meeletu tahe selle tegelase areng algusest lõpuni loo ulatuses läbi käia. Siinjuures olin ka tänulik Adeelele kui väga suurepärasele lavapartnerile. Adeele Anna oli Villu jaoks võluv.

See semester on minu teatrikooli jooksul olnud erialases mõttes täielik edasimineku, teadvustamine ja õnnehetk. Nautisin igal sammul erialatunde, Kalju kirglikku suhtumist oma tööse, proove Adeele ja Saaraga. See oli semester, kus sageli mõtlesin, et kui õige on minu jaoks teater. Mulle läks kõik tehtav korda, see puudutas mind. Mind motiveeris see, kui ma ei saanud nendest tüüpidest aru, keda ma tegema pean. Olin enda peale vihane ja motivatsioon muudkui kasvas. See oli imeline tunne.

Teise õppeaasta esimesel semestril oli minu jaoks veel kaks väga olulist edasiminekut. Esimene neist oli väga põnev erialatöö Peeter Raudsepaga. Me tegelesime Mats Traadi „Harala lugudega“. Väga põnev materjali valik ja lähenemisviis. Esimest ja viimast korda olid meil teatrikoolis individuaaltunnid, mida Peeter läbi viis. Töö temaga oli väga põhjalik ja

nüansirohke. Peetri teoreetilised teadmised teatripedagoogikast olid minu jaoks hämmastavad, kui võrd süvenenult ja põhjalikult ning arusaadavalt suutis ta asju lahti seletada.

Peamine asi, millega Peeter minu individuaaltunnis tegeles, oli sisemine intensiivsus ilma kehalise väljenduseta. Lõpptulemusena ma istusin liikumatult toolil ja viipasin kaks korda käega, täielik staatika. Sellise tulemuseni jõudmine oli ikka väga suur pingutus, kuna mulle on omane žestikuleerimine, aga kuidas suunata see kõik sisemisse intensiivsusesse, oli mulle keeruline. Peeter aitas mind väga palju. Arvan, et õppisin tema käest läbi nende eratundide väga palju. Peeter õpetas ja suunas sellele, kuidas endast eri värve välja tuua, erinevates lavalistes tegevustes. Lisaks kõigele oli individuaalne lähenemine enesekindlust tekitav, kuna keegi tegeles spetsiaalselt minuga ning minu probleemidega. Arvan, et individuaaltunnid teatrikoolis on äärmiselt vajalikud, et toimuks enesekindlam ja teadlikum loomingu areng.

Teiseks tooksin välja ka lavakõne ülesande, mille andis meile Piret Rauk. Ülesandeks oli võtta mõni autobiograafiline eesti teatriinimese tekst ja seda esitada võimalikult enda omana. See oli esimene kord, kus suunati õppejõu poolt rääkima teksti lihtsalt ja selgelt. Püüdlus oli olla kuulajaga vahetus kontaktis, talle silma vaadata ja selgitada. Võtsin esitada ühe Anu Lambi mälestuse tema teatrikooli ajast. Arvestusel põlesid saalis tavalised laevalgused, ei mingeid prožektoreid, ega kostüüme, vaid lihtsalt mina, minu mõtted läbi selle teksti ja kuulajad, kellega ma tahan kontaktis olla. See oli kõige keerulisem lavakõne ülesanne, kuna lavalolemine nii „alasti“ kõigi silme all oli hirmutav. Mina nimetasin seda null-hoiakuks laval ehk seisan ja püüan publikule selgitada antud teksti ausalt ja siiralt. See oli suurepärase kogemuse ja õpetas teksti orgaanilist esitamist.

See semester tegi mind õnnelikuks, kuna avastasin enda jaoks nii palju rõõme teatriõpingutes ja teatriga tegelemises. Olen südamest tänulik kõikidele oma õppejõududele selle semestri eest ja nende materjalide valikute eest ning kirgliku suhtumise eest oma tööse. See oli minu teatrikooli kõige õnnelikum aeg, kus tekkis usk endasse ja veelgi suurem usk teatrisse.

2.3. Turvaliste kooliseinte vahelt väljas ehk esimesed suuremad lavapraktikad

Teise õppeaasta teine semester algas minul Tallinnas muusikali „Pipi Pikksukk“ proovidega Estonia teatris, kus oli mul kehastada Tommi roll. See oli mul esimene suurem roll väljaspool kooli turvalisi seinu ja seetõttu selle ka siin ära mainin. Kogu see protsess oli mulle oluline

näitleja arengus kahest aspektist. Esmalt oli täiesti fantastiline prooviperioodi eeltreening lavastuse koreograafi Jüri Naelaga. Jüri jätkas ja süvendas minu jaoks edasi kõike seda, mida olin saanud Alexander Džjubalt. Jüri avardas minu teadmisi füüsilisest teatrist ja tähtsustas selle vajalikkust just meie näitlejaõpingutes. Peale temaga koostööd hakkasin ma ise seda olukorda selgemini aduma.

Eesti teater on väga heal tasemel sõnateater, näitlejad valdavad sõna ning neil on suurepärase lavakõne oskus, kuid kõiges, mis puudutab keha, on asi veel üsna kasin. Ma loodan, et Jüri Naela näol saame me varsti ka selle lünga teatriharidusest täidetud. Jüri õpetas mind tegelema fookustega, tempodega, keha liinidega, sisemise ja välimise intensiivsusega, oma isikupärase plastika edasiarendamisega, energia suunamisega. See pagas, mis ma temalt kaasa sain, oli väga tänu väärt. Jüri on erakordne pedagoog, keda oleks eesti teatriharidusse väga vaja.

Teine aspekt, mille sooviks antud lavastusprotsessist välja tuua, on olukord, kus lavastaja ei tegele väga näitlejaga. Mida siis teha? Tuleb leida endale õigustus. Terve selle lavastusperioodi tundsin, kuidas lavastaja ei tegele näitlejaga. Mida aeg esietendusele lähemale, seda hirmutavamaks ja arusaadavamaks see muutus, et mul pole laval ülesandeid, mida teha. Siis hakkas sisemine häirekell tööle ja tuli hakata rakendama koolis õpitut. See oli esimene kord, kus tajusin, et ma vist oskan midagi endaga laval peale hakata. Võtsin siin stseenide kaupa lavastuse läbi ja mõtlesin endale ise välja ülesanded, mida ma sealt tahan ja kuhu ma välja pean jõudma ja miks see on vajalik terviku huvides. Mis sest, et tegemist oli kerge koguperemuusikaliga, aga seda enam tuli leida tegevuslikke lahendusi stseenidele, et oleks huvitav ja mänguline. Seega lavastasid end niipalju, kui oskasin ja arvan, et tulemus sai lõpuks rahuldav. See oli väga hea kogemus õpitut praktikas rakendada.

Peale „Pipi Pikksuka“ esietendust Estonias tulin Viljandisse kooli tagasi, kus teised kursusekaaslased oli teinud põhjalikku tööd Tšehhovi teosega „Kolm õde“. Sel semestril töötas meiega esimesel poolel Kalju ja teisel poolel Peeter Raudsepp ning seetõttu ma Kalju ja „Kolme õega“ väga tegeleda ei saanud. Valisin välja stseeni, tulin kooli ja tegime kiired proovid, et siis seda kohe eksamil esitada. Valisin endale näidendi lõpust stseeni, kus Andrei on koos kolme õega ning tegin seda koos Adeele, Saara ja Maajaga.

See oli minu jaoks üsna keeruline olukord, kuna tulin kooli tagasi ja pidin kohe kiiruga selle stseeni valmis tegema. Kalju rõhutas kogu aeg, et tegemist on protsessi osaga, mida me eksamil ette näitame, mitte lõpliku resultaadiga, kuid lõpuks oli ikka nii, et kohal oli täis lavakujundus, kostüümid, valguskujundus ja publik. Protsessist oli asi kaugel ja hinnati meid

samuti lõppresultaadi pähe. Eksami ja stseenide keerukus seisnes seekord publiku kahepoolses asetuses, seega tuli arvestada misanstseenide tegemises seda, et oleks igale poole näha. Selle ajaga, mis meil oli proove teha, jõudiski paika panna misanstseenid ja seejärel oleks olnud vaja proove, et nendes trajektorides tegelane elama panna. Kuna meile oli teadmine, et näitame protessi osa teatud maal, siis näitasimegi seda, kuhu olime jõudnud. Eksami tagasisides öeldi mulle, et ma täitsin liialt palju skeemi laval, aga seda ma tegingi, kuna olin oma stseenitöös parasjagu just seal maal, see ei olnud lõppresultaat. Selles kõiges tekkis vastuolu. Tekkisid segased tunded, et miks võetakse eksameid lõppresultaadina, mitte protsessina, et millega me tegelenud oleme ja kuhu maale jõudnud. Lootsin, et arvestataks seda antud olukorda ja selle õnnestumist. Ühesõnaga tekkisid segased tunded, kuid õppimise mõttes saime teada, kuidas mängida laval siis, kui publik asetub ümber lava ning millele tuleb siis tähelepanu pöörata.

2.4. Õpilasvahetus Helsingis TEAK'is

Teise õppeaasta lõppakordiks minu jaoks oli õpilasvahetus Soomes TEAK'is. See oli loominguiliselt väga arendav periood. Esiteks oli väga värskendav keskkonna vahetus ja uued inimesed minu ümber. Õpilasvahetuse põhiteemaks oli improvisatsioon. Seda ma natuke kartsin, kuna ma ei tunne ennast improvisatsioonide teemas eriti mugavalt. Aga meie õppejõud Cris Af Enehielm lähenes improvisatsioonile nii varjatult, et ma ei saanud arugi, et me proovisime kõik improviseerime. Ta alustas grupimängudest, mis suurest mänguenergiast ise kasvasid välja improvisatsioonideks, märkamatult. Selles kõiges oli orgaanikat ja päriselt teha tahtmist. Tal oli väga selgelt teada, kuidas ja miks ta teeb. Cris ütles ühel hetkel väga ilusasti, et õppejõu töö on temale eriline kunstiteose valmistamine. Hakkad alati tunniga pihta ja sa ei tea, kuhu see võib välja jõuda, kui põhiidee on paigas, see vaimustab teda. Cris oli proovides alati sada protsenti kaasas, ta ei katkestanud kordagi, vaid sekkus tegevuse käigus ja palus kogu aeg edasi teha. Ta oli osa improvisatsioonidest. Tema kirglikkus ja mängurõõm oli vaimustav.

Soomes Crisi käes all õppides mõistsin, et näitlejaks on võimalik õppida, seda sõna otses mõttes. Cris üritaski meile seda selgeks teha, et see elukutse on õpitav, vaid tuleb anda õiged impulsid, et inimene hakkaks orgaaniliselt käituma eri situatsioonides, see ei vaja esoteerilist vaimuenergiat. Tema töömeetod oli niivõrd vaimustav. Esimest korda teatritudengina nautisin ma improvisatioone ja mind köitis meeletult see teadmine, et ma ei tea, mis võib juhtuda.

Kõik noored eri riikidest olid niivõrd avatud ja ootasid Sinult ainult head, puudus suhtumine, mis sageli kodus kogu asjale juurde tuleb ja loomingulist tegevust pärsib.

Meie Soomes oldud aeg päädis terve päevase aktsiooniga Helsingi linnas jalgratastega ringi sõites ja suurtes ning rahvarohketes kohtades *performanceid* tehes. Oli hämmastav, kuidas see mind vaimustas ja selline avatus tekitas olukorra, kus kogu aeg sündis aga uusi ideid, mida erinevates situatsioonides ette võtta. See periood andis mulle juurde enesekindlust ja teadlikkust näitlejaõpingutes.

2.5. Näitlejaõpingud teoorias

Järgnevalt võtaks vaatluse alla teoreetilise aspekti näitlejaõpingutes, kuna koolis oldud aja jooksul olen mõistnud, et näitleja töö mõtestamine ei seisne pelgalt praktikas, vaid laiemal mõtestamisel aitavad luua teoreetiliste seisukohta tundmine, uurimine ja nende materjalide käsitlemine.

Kõige jõulisem kokkupuude teoreetilise küljega näitlejaöös oli seminaritöö kirjutamine, mille teemaks oli „Hääle anatoomia ja füsioloogia tundmine kui eeldus teadlikumale häälekasutusele näitlejatöös ja –treeningus“. See oli tõesti esmakordne nii põhjalik praktika teoreetiline mõtestamine ja uurimine.

Antud teemasse süvenemine avardas minu jaoks seda aspekti, et näitlejaks on siiski võimalik õppida. Tuleb kogu aega mõtestada oma praktilist tööd kooskõlas teooriaga. Peale seminaritöö kirjutamist olen võtnud põhjalikuma uurimise alla Patsy Rodenburgi raamatu „Näitleja kõneleb“, kus olen saanud väga palju abi oma praktilises lavatöös.

Kooli alguse perioodis tundus mulle näitlejaks õppimine väga paljuski intuitiivse tegutsemisena, kus olulisel kohal on vaid sisetunne. Kuid õpingute jooksul olen mõistnud, et nii see päris ei käi. Kuna kooli jooksul on mind tutvustatud erinevate erialaste kirjandusteostega, on olnud võimalik näitlejaõpinguid lahti mõtestada ka teoreetiliselt. Teoreetiline mõtestamine on avardanud minu näitlejaisiksust ja õpetanud ka oskusi fikseerima. Seda saan öelda just oma seminaritöö tegemise põhjal. Peale selle töö kirjutamist olen täiesti veendunud, et suuri häälega probleeme mul elus näitlejatöös kindlasti ette ei tule.

Teisalt olen hakanud teadvustama ka näitleja kehakasutuse olulisust, millesse süüvimisega olen ma päev-päevalt aina rohkem tegelenud. Tunnen, et minu teadmised sellel alal on veel

väga väetid, aga ka siinkohal on võimalik läbi teoreetiliste kirjutiste fikseerida endale individuaalsed oskused, mida on võimalik näitlejatehniliselt oma töös kasutada. Siinkohal pean silmas just keha pingevabadust, aktiveeritust, sisemist ja välimist aktiivsust, jäsemete kasutust jne. Olen avastanud enda jaoks ühe suurepärase teatripedagoogi Lorna Marshall'i, kes on neid asju võtnud teoreetiliselt mõtestada. Praegusel ajal olen süüvimas tema kirjutatud teoreetilistesse materjalidesse.

Lisaks olen oma lavalisi tegemisi mõtestanud ka selliste autorite kirjutiste abil nagu näiteks Jerzy Grotowski, Mihhail Tšehhov ja Konstantin Stanislavski, kellest on olnud väga palju õppida ja kelle näitlejatehniliste teoreetiliste kirjutiste uurimine ja mõtestamine jätkub mul kooskõlas oma näitlejatöö praktilise tegutsemisega ka tulevikus.

Lisaks kõigele on kooli jooksul avardunud minu üldine maailmapilt ja kunsti mõtestamine. Olen täheldanud, et palju suurema huviga ja isegi teatud nihestusega jälgin ma näiteks praegusel ajal kunstinäituseid. Umbes aasta tagasi sattusin KUMUusse vaatama Poola avangardisti ja teatriuudendaja Tadeuz Kantori isikunäitust ja sain seal meeletu elamuse, kuid varasemalt ma polnud kogenud seda elamustunnet kunstinäitusest. Olen täiesti veendunud, et oma suurt rolli sellises muutumises on mänginud teatrikoolis oldud aeg.

Teatrikunsti mõtestamine ja suures koguses teatrivaatamine on õpetanud ehk isegi inimesi paremini tundma ja ka ennast paremini tundma. Tajun, et inimesena olen tänu õpingutele meeletult arenenud. Olen hakanud tundma suurt huvi filmikunsti vastu, mis varasemalt oli ehk teadvustamata. Minu maailmapilt ja silmavaade on märgatavalt arenenud ja selle üle olen väga õnnelik.

2. LAVASTUSED

2.1. „M.P.T.T. ehk Mida Polnudki Tarvis Tõestada“

Teine semester ja kevad tõi endaga kaasa uue ja põneva kogemuse just lavastaja praktika osas. Asjaolude sunnil võtsid esimese lavastustöö teha kursuseõed Adeele ja Marika. See lavastusprotsess oli väga arendav kogemus, mis kasvatas enesekindlust ning julgust. Sealt sai alguse ka Adeele ja Marika koostöö tandem ja minu hea koostöö nendega. Selline töötamisviis tundus mulle tol hetkel väga inspireeriv.

Lavastus, millega lõpuks valmis saime, esietendus Viljandi Lennukitehases ja tööpealkirjaks sai „M.P.T.T. ehk mida polnudki tarvis tõestada“. Lavastuses mängisid lisaks minule veel Maaja Hallik, Imre Õunapuu. Lavastus sündis koostöös Drakadeemia ehk noorte

dramaturgide kooliga, kus meie lavastustiimile oli appi tulnud Kaur Riismaa, kellega koostöö oli samuti väga inspireeriv, seda nii lavastajatele kui ka näitlejatele.

See oli lavastusprotsess, kui saime korraks täielikult eemale kooli keskkonnast ning ise nokitseda. Vastutasime täielikult ise oma valikute ja tegemiste eest. See oli loominguliselt avav ja vabadusetunnet tekitav. Seal me saime kõik proovida julgelt seda, mida soovisime, puudus kartus proovida.

Selle lavastuse käigus võtsin endale koos lavastajatega ülesandeks proovida laval kehastada tüüpi, kes oleks oma sisetempolt minuga vastupidine. Tüüp pidi olema loid, väsinud, aeglane, tülpunud – neid omadusi oli väga raske leida, aga koos lavastajatega leidsime antud stilistikasse sobivaid vahendeid, et lõpuks sai kogu tehtud töö ka üsna hea tulemuse. Seda lavastust mängisime üsna mitu korda, nii Viljandis kui ka Tallinnas.

See oli Marika ja Adeele esimene lavastus, seega nemad olid otsingutel ja meie näitlejatena sama, seega oli kogu protsess väga huvitav, kulges ilma keerukuste ja raskusteta. Tehnilise ja korraldusliku poole pealt andis see projekt samuti suure kogemuse, kuna pidime läbi mängima täielikult projektiteatri vormi, alustades ideest ja lõpetades lavastusega. Selle lavastusega seoses tegin ma esimest korda ka taotlusi rahasaamiseks, mis lõppesid kõik positiivselt.

Seega see oli esimene lavastustöö koolis, mis õpetas sõna otses mõttes. Õpetas tegelema teatriga iseseisvalt, kellestki millestki sõltumata. Sain teada, et selline viis teatrit teha on samuti olemas, kuigi see on loominguenergiast ikka väga palju aega võttev, võib-olla isegi liiga palju. Aga lavastus õnnestus ja jäin ise oma loomingulise tegevusega selles lavastuses samuti rahule. Olin lootuses, ootuses, et Marika ja Adeelega õnnestub veel loominguliselt koostööd teha.

2.2. „Väike Kuningas“

„Väike Kuningas“ lavastajad Adeele Sepp, Marika Palm, mängisid Kristian Põldma, Saara Kadak, Jaanus Tepomees, Siim Maaten, Raho Aadla, Kaarel Kuusk, Juta Altmäe, Erki Antonis, Keio Novikov, Age Linkman.

„Väikse Kuninga“ valmimisprotsess oli minu jaoks väga õpetlik ja huvitav. Marika ja Adeele võtsid lavastajatena alusmaterjaliks Exupery teose „Väike prints“. Meil puudus prooviprotsessi alguses materjal, mida me hakkasime koos läbi improvisatsioonide otsima. Ühest küljest oli see keeruline ja pingeid tekitav, teisalt aga tulid kõik mõtted ja ideed meist endist.

Selle lastelavastuse tegemine oli väga loominguline ja otsiv, kus ühel päeval ei toimunud proovis midagi, aga teisel päeval tuli leide üksteise järel. Lavastajad filmisid kõik meie proovides tehtud improvisatsioonid üles ja kirjutasid nende pealt üles stseenide dialooge. Selline lavastusstiil on aeg-ajalt kindlasti väga kirkastav ja mängurõõmu pakkuv, sest seda lavastust tehes sai ikka kuhjaga naerda.

Teiseks võtsid lavastajad endale ülesandeks põimida muusika lavastusse ühe tegelasena, kes dikteerib suure osa mängust. Minule andis Kaarel Kuuse loodud ja koha peal mängitud muusika väga palju juurde. See aitas stseeni luua ja lisas olulist tähtsust atmosfäärile. Arvan,

et see lavastus õnnestus Marikal ja Adeele suurepäraselt ja eriti hea meel on, et oleme saanud seda etendust mängida väga mitu korda ja suuremale hulgale inimestele.

Sellest lavastusperioodist võtan endaga kaasa selle teadmise, et on võimalik luua lavastust, millel puudub täielikult materjal ehk see vormub prooviperioodi jooksul. Nüüd ma tean, et sellisena lavastust teha on võimalik ja peab olema valmis selleks, et ühel päeval sünnib proovis väga palju uut, kuid teisel päeval mitte midagi. Eelkõige arendas selle lavastuse tegemine minu improvisatsioonijulgust.

2.3. „Pulm“

Lavastajad Adeele Sepp ja Marika Palm, dramaturg Kaur Riismaa, osades Rita Raave, Allan Kress, Merilin Kirbits, Liisu Krass, Rait Õunapu, Imre Õunapuu, Katrin Kalma, Hendrik Vissel ja Jaanus Tepomees, mängukohaks Õisu mõis.

Minu kolmas lavastus Marika ja Adeelega oli suvelavastus „Pulm“ Õisu mõisas. See oli esimene koolist eraldiseisev lavastus koos teiste näitlejatega väljaspool kursust. Tegemist oli kriminaalžanriga, kus publik on lavastuses osaline. Minu tegelaskuju Margus oli pulmas

kontvõõras, seega oli minul võimalus siseneda koos publikuga ja istuda publiku keskel. See oli uudne ja põnev kogemus. Iga etendus algas erinevalt, sest inimesed, kes minu ümber istusid, oli erinevad.

Kogu lavastusprotsess oli intrigeeriv, kuna saime olla kooliseinte vahelt väljas ja teha laval koostööd teiste näitlejatega. Eriti põnev oli koostöö Rita Raavega, kui loominguliselt ja avatult ta kõigele läheneb. See oli inspireeriv. Minu lavapartner oli Merilin Kirbits, kellega koostötamine oli energiaküllane, kuna seda oskab Merilin Kirbits laval partnerile anda. Ta on laval väga impulsiivne ja see haaras ka mind laval kaasa ning iga etendus võis juhtuda hoopis midagi põnevat. See oli minu jaoks taas arendav ja samuti enesekindlust andev.

Oma tegelaskuju Margusega oli mul tükk aega nõkerdamist, proovisin ühte ja teisipidi, kuni lõpuks leidsin antud konteksti sobiva suuna. Hiljem olen seda püüdnud sõnastada nii, et Marguse rolli mängides püüdsin teda teha ülisiiraks, isegi naiivseks, aga ise olin samal ajal seda tehes distantseeritud, kõrvaltvaatav. Seega oli see siiruse ja kõrvaltvaatava olukorra sümbioos, mis minu meelest hakkas lõpuks tööle. Enda jaoks sõnastasin selle lõpuks sedasi lahti. Ma ei tea, kas see on halb või hea, aga sellised tunded ja mõtted seda rolli tehes tekkisid.

Teisalt tooksin selle lavastuse puhul välja ka ansamblimängu olulisuse, mida mina ise üritasin kogu aeg jälgida. Antud lavastuses olid näitlejad kogu aega laval ja seega oli vaja hakata tajuma seda, et kuidas panna tööle trupp laval. Mõtlesin sageli proovides sellest, et kuidas ma nii-öelda passiivse kaasosalisena stseenis saan aidata partnereid ehk kuidas saan ma aidata kaasa ansamblimängule. Sellega tegeledes leidsin väga palju pisireageeringuid, väikeseid žeste, mis aitavad nii-öelda alla mängida, et stseen areneks heas ansamblimängus.

Seda lavastust tehes tabasin näitlejana ära ansamblimängu teatud reegleid, millest ma varem polnud aru saanud. Need tulid minuni läbi kogemuse, samm-sammult detailide haaval. Ansamblimängus on minu meelest väga tähtis hoida fookuseid, töötada pisidetailidega ja aidata lavapartneritel vajalikel hetkedel esile kerkida. See on oskus ja taju, mille üle on mul väga hea meel ja tuleb kahtlemata kasuks ka minu edasises näitlejatöös.

Kõik need eelpool analüüsitud lavastused on kursuseõdede Marika ja Adeele lavastused. Olen mänginud kolmes nende lavastuses ja koostöö nendega on olnud väga loominguline. Võrratu lavastajate tandem, kes töötavad koos väga loominguliselt ning teineteist täiendavalt. Minule on nad teatrikooli aja jooksul andnud väga põnevaid ja erinevaid võimalusi ennast loominguliselt proovile panna ja seda väga erinevates olukordades. Nad teevad omad tööd

põhjalikult ja kirega ning loodan, et nende käe alt tuleb veel palju lavastusi ja ehk õnnestub minulgi veel nendega koostööd teha.

2.4. „Nullpunkt“

Lavastaja Jaanika Juhanson, osades Kristina Põldma, Vallo Kirs, Saara Kadak, Maaja Hallik, Imre Õunapuu, Jaanus Tepomees, Katrin Kalma, Silja Miks, Rauno Kaibiainen, mängukohaks Rakvere Teater.

„Nullpunkti“ võib lugeda esimeseks nii-öelda diplomitööks. Lavastus tuli välja Rakvere Teatris ja tänaseks oleme seda mänginud juba ligi 40 korda, mis on minu jaoks ikka meeletu kogus. Antud lavastuse tegemine oli väga mitmeti kogemuslik. Esiteks, loominguilisest küljest see, et me kõik pidime mängima mitut tegeleskuju väga eklektilises lavastuses. Seega oli mängustiil sedalaadi, et mina näitleja Jaanus mängin laval seda ja seda tegelast, etteantud situatsioonides, oluline pole tegelase areng, ega sisemaailm, peamist rolli mängib karakterisus ja võimalikult suur erinevus tegelaskujude vahel. Need eklektilised pildid ja lavastus valmis samuti läbi improvisatsiooni. Kuid võrreldes eelnevate improvisatsiooni abil valminud lavastustega oli siin olemas tugev algmaterjal Margus Karu samanimelise romaani näol ja ma ei mõistnud tol hetkel lavastaja püüdlust. Varasem kogemus improvisatsioonis oli selgelt läbi mängude, aga siis oli lihtsalt situatsioon, a la pidu ja nüüd peab mängima ja olukordi tootma.

Esmalt tundus mulle selline lavastamisviis väga segadust tekitav ja seetõttu ei kulgenud lavastusperiood ka minu jaoks lendlevalt. Kuid nüüd, tagasivaatavalt arvan, et mõistan, mis oli Jaanika soov ja püüdlus. See on üks viis leida roll, materjalile ning tekstile lähenemine. Kindlasti on terve hulk näitlejaid, kellele see meetod väga hästi sobib. Nägin ka enda

kursusekaaslaste pealt, et mõnda selline meetod täitsa avas. Kuid olen aru saanud, et improvisatsiooniline lähenemine materjalile, mida plaanitakse lavale panna, on minu jaoks väga lukustav. Olen mõelnud, et miks see nii on? Olen seda tüüpi inimene, kes hakkab veendunult tegutsema siis, kui tal on olemas üks väga kindel alguspunkt. See tekitab vabadustunde ja annab ka loominguenergia. Mul on vaja konkreetseid ülesandeid. Seega on minule kui näitlejale inspireerivam algmaterjal, mille analüüsi kaudu on kõik võimalik üles leida ja selle kaudu kujundada roll ja suhted. Kuid olen Jaanikale selle eest tänulik, et ta minu ponnistused selle kõige sees ära kannatas ja ära ootas. Sest olenemata meetodist on vaja olnud ju teatud tulemuseni jõuda. Kool ongi ju selleks, kus kokku puutuda erinevate meetoditega ja aru saada, mis mulle sobib või ei sobi.

2.5. Noortemuusikal „Inetu“

Ugala Teatri noortemuusikal „Inetu“, lavastaja Kalju Komissarov, muusikaline juht Peeter Konovalov, koreograaf Oleg Titov, mängisid TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia 9. ja 10. lend. Minu rolliks oli Kass.

Antud muusikali tegemise protsessi juures oskan välja tuua ainult näitleja tehnika arendamise külje, kuna muusikali tegemine seda eelkõige pakub. Saab tegeleda häälega ja liikumisega,

mis on näitleja peamised töövahendid. Minule isiklikult rolliloome kohapealt see töö mingeid väljakutseid ei pakkunud ja kuna ma laulmises tunnen end väga hästi, siis ei osutunud antud rolli vokaalne pool ka eriliselt keeruliseks.

Kuid kogu selle protsessi juures võtaks vaatluse alla siiski näitlejatehnilisest küljest oma häälekasutuse, mida olen kooli ajal enda arengus püüdnud jälgida. Kassi lauludes kasutan teadlikult käredate ja pressitud tooni, kuna see on üks rollile iseloomulikke jooni, mis joonistab minu meelest väga hästi välja selle tegelaskuju ebameeldivuse. Alati peale suurt laulunumbrit oli häälel natuke kurnatud ja väsinud, sest kasutasin väga palju jõudu ja kõhulihaste pressi. Selline tegutsemine oli õnneks teadvustatud, kuid ei osanud ennast aidata ja jäin ikkagi selle juurde, tundes igakord poole etenduse pealt vähest väsimust hääles.

Jälgides oma tegevust „Inetu“ muusikalis ja samal ajal uurides näitlejahääle tehnikaid, võin selgelt välja tuua fakti, et laulmine ja kõnelemine on täiesti ühesugused võrdväärsed tegevused, seal ei ole midagi erinevat. Laval suure häälega rääkida ja laulda on tegevused, mille juures on vaja hoida keha, eriti ülakeha pingevabana, hoida lõuga vabana, hoida kõri fikseeritult avatud ja vabana ning hoida kaela vabana. Hapniku vool kehasse peab olema täielik ja pingutuseta. Peaks tekkima tunne, et keha on hapnikuga täidetud ning seda hapnikku tuleb hakata tasakaalukalt vahelihase ehk diafragma abil kehast välja laskma, mis tekitabki ühtlase ilusa voolava hääle nii laulmisel kui ka kõnelemisel. Loomulikult nõuab selline toimimine väga suurt ja rutiinset treeningut, et kõik antud funktsioonid töötaksid reflektorselt, ilma sellele mõtlemata. Seda kõike on võimalik saavutada läbi teadvustatud ja rutiinse treeningu.

See teoreetiline uurimine ja enda praktiline analüüs antud muuskali tehes pakkus mulle näitlejana arengu, mida saan edaspidi ka kõikides oma loomingulistes tegemistes kasutada. Olenemata sellest, et antud muuskali tehes puudus mul loominguline väljakutse, sain ma siiski arendada edasi oma näitlejatehnilisi oskusi.

2.6. Monolavastus „Jaanus oli“

Autorid ja lavastajad Linda Vaher ja Jaanus Tepomees, dramaturgiline abi Kaur Riismaa. Antud lavastuse tegemine oli minu jaoks väga raske, kuna vaatluse all oli väga isiklik tahk minu elust ehk teatrikooli pürgimine ja teatrikoolis õppimine. Mul on väga hea meel, et ma sain seda tööd teha Lavakunstikooli tudengi Linda Vaheriga, kes aitas mul laval avaneda

sootuks teisest küljest. Linda soov oli, et ma ennast laval avaksin, nii palju kui see võimalik on. Monolavastus andis selleks hea võimaluse, võimaluse endale ehk natukene isegi haiget teha.

Lavastusprotsess oli valulik, vaevaline, aga lõpptulemus köitis meid Lindaga mõlemaid. See lavastus õpetas mind laval vaba olema, seda sõna otseses mõttes, ilma liigse pingutuseta. Kui ma pean laval seisma, siis ma lihtsalt seisan ja nii see ongi, pingevabalt. Seda lavastust tehes loksusid väga paljud asjad kokku, mida on kooli aja jooksul õpitud. See lavastus avas mulle täielikult minu vead ja head, puudused ja vourused, mille sõnastamisega ma veel tegelen. See lavastus avas mulle minu enda olemise teatris. See oli julge samm, selle lavastusega tunnen, et ma ületasin ennast ja see oli mulle tähtis. Olen Lindale selle perioodi eest väga tänulik, see oli oluline aeg.

2.7. „Unista!tud“

Lavastaja Marika Palm, osades enamuses minu kursuse kaaslasi, dramaturgiline abi Laura Kalle, koreograaf Evelyn Uisk.

Lavastuse „Unista!tud“ tegemine oli taaskord projekt, mille sarnaseid oleme kooli jooksul teinud. Erinevatest piltidest kokkupandud tervik, milles puudub ühtne lugu ehk eklektiliste piltide kogum. Taaskord polnud võimalust proovida teha ühte rolli kogu tervikus algusest lõpuni. Vaid olukord oli sarnane paljude eelnevate lavastustega, kus käis improvisatsioonide kaudu otsimine ja lõpuks nende fikseerimine ja lihvimine. Üsna masinlik ja tuim töö minu jaoks. Selline lavastusvorm on üks võimalusi, aga kui kogu aeg seda teha, muutub see tüütavaks. Kahjuks selle lavastuse tegemine oli minu jaoks igav ja mitte pinget pakkuv.

Kuid arvan siiski, et Marika sai kokku väga toreda terviku, millele lisas suure võlu Evelyn Uisu loodud võrratud koreograafiad. See oli ka esmakordne kokkupuude meie kursusel kaasaegsema tantsuga, mida meile kahjuks kooli õppeprogramm polnud varem pakkunud. Aga õnnelikud juhused tõid meie juurde Evelyni, kes seda natuke tegi. Arvan, et visuaalse terviku mõttes on lavastus hästi õnnestunud, kuid ise näitlejana ei osanud endale uusi väljakutseid ja ülesandeid selles lavastuses võtta.

2.8. „Jänkutüdruk“ ja „Arioso“

Kuuldemäng „Jänkutüdruk“, lavastaja Taago Tubin, osades TÜ Viljandi kultuuriakadeemia 9. lend.

„Arioso“, lavastaja Taago Tubin, osades Kristian Põldma, Maaja Hallik, Jaanus Tepomees, Hendrik Vissel, Katrin Kalma, Imre Õunapuu, Luule Komissarov, Arvo Raimo, dramaturg Martin Algas, mängukohaks Koidu Seltsimaja.

Kuuldemängu „Jänkutüdruk“ ja lavastuse „Arioso“ võtan analüüsida ühe peatüki alla, kuna mõlema lavastuse lavastajaks on Taago Tubin.

Kuuldemängu tegemise kogemus oli täiesti esmakordne ja sellele eelnes ka Taago Tubina poolt läbiviidud raadioteatri ajaloo ja ülevaate loeng, mis oli väga põnev, kuna sellest valdkonnast puudusid mul täielikult eelteadmised. Enne kogu seda protsessi oli mul kuuldemängust kui teatrižanrist väga ükskõikne arvamus. See tundus mulle igav ja üheplaaniline, kuid Taago väga põnevad loengud antud teemal avardasid minu pilti raadioteatrist suuresti.

Sain teada, et raadioteatri tegemine pole pelgalt stuudios mikrofoni taga paberilt teksti maha veerimine, vaid sellele eelneb põhjalik tekstianalüüsi pool ning prooviprotsess, mis ei erine ju teatrilavastuse tegemisest. Mulle tundub, et kuuldemängu puhul on teksti analüüs eriliselt oluline, kuna lõppresultaadis ei nähta ju pilti, vaid kujutus tuleb manada kuulajale läbi teksti ja atmosfääri.

Kõike seda me saime Taago käe alla ka praktikas teostada, kui ta lavastas meiega kuuldemängu „Jänkutüdruk“. Minu jaoks oli materjalivalik kummaline ja minu jaoks isiklikus plaanis kaugel, siis võtsingi Taagolt vastu kõike seda, mida ta lavastajana oma meeletu süvenemisega pakkus. Eks väga oluline ongi kuuldemängu puhul lavastaja selge nägemus ja soov, mis peaks olema lõppresultaat ja see Taagol ka olemas oli. Kuuldemängus mul ei olnud küll suur roll, aga Taago antud ülesanded püüdsin võimalikult selgelt täita, et aidata kaasa tema idee maksimaalsele teostusele.

Salvestusprotsess on kuuldemängu puhul aeganõudev ja nüansside rohke töö. Eriti oluline on näitlejana kasutada perfektselt selget kõnet (nagu seda peab tegema ka kõikides muudes töödes) ja teksti edasi andes peab olema kujutluspilt, siis hakkab tekst kandma mõtet. Selle olukorra tekitamine ja korduvate duublite tegemine salvestushetkel oli väga keeruline, kuid lõpuks saime kuuldemängu ka salvestatud.

Lõpptulemus oli positiivne ja täiesti kuulatav, aga minu jaoks oli materjal liiga eklektiline, et tavakuulaja sellest suurt naudingut võiks saada, aga see on ka pelgalt maitseküsimus. Kuid sellest lavastusprotsessist õppisin eelkõige tekstianalüüsi tegemise oskust ja seda, kuivõrd põhjalik see saab olla, et iga öeldud sõna ja mõte hakaks kanda kujutluspilti ja mõtet. Arvan, et seda kogemust kannan edasi ka oma edasises näitlejatöös.

Teine Taago Tubina lavastus on Martin Alguse „Arioso ehk nähtamatu õhk“. Töö kirjutamise hetkeks on prooviperiood käinud kolm nädalat. Tunded, mõtted ja emotsioonid on üliposiitiivsed. Siinkohal ma ei räägiks materjalist, ega oma rollist (Kunstnik), kuna samuti on isiklikus plaanis tegemist minust väga kaugel materjaliga ja samuti väga eklektilise materjaliga, mis mulle korda ei lähe. Kuid siinjuures räägiks ma hoopis Taagost ja tema põhjalikkusest, sest see on mind vaimustanud. Erakordne töösse suhtumine. Mitu-mitu kuud enne proovide algust oli proovigraafik teada, see ei ole oluliselt tänaseni muutunud. Kõik proovid toimuvad alati, proovi aeg on püha. Taago tuleb iga kord proovi suure ettevalmistusega, ta teab, mida ta proovis teeb ja mida ta näitlejalt ootab. Teisalt pole ta jäik, ta ootab ja on avatud kõikidele

pakkumistele. Tema kirglik suhtumine materjali on nii innustav. Isegi kui tehtav materjal ja roll mind isiklikult ei köida, vaimustab mind praeguse lavastuse juures Taago töömeetod.

Peale igat proovi on tagasiside, arutelu, kõik toimub rahus ja pingevabalt. Ta annab teada, millega järgmine päev jätkame, mida päeva jooksul teeme. Töös ei ole passimist, ega seisakuid. Nädala lõpus annab ta teada, mis toimub uuel nädalal, kes mis ajal proovi on vaja, ta ei raiska nii sama inimeste aega. Ta austab inimeste aega. Prooviprotsessi alguses ehk korraliku laua taga tekstianalüüsi juures oli tal olemas juba lavastuse muusika, me nägime lavamaketti, kostüümikavandeid. Pilt sai kohe palju-palju selgemaks. Ta teeb lavastajana kõik selleks, et näitlejad teda usuks ja usaldaks antud situatsioonis. Prooviprotsessi teisel nädalal oli tal proovisaalis olemas markeeritud lava-asetus võimaliku mööbli ja kõikide rekvisiitidega. Taago on suurepärase lavastaja, kes oskab oma näitlejatega üliprofessionaalselt ümber käia ja ta on mees, kes teab, mida ta teeb.

KOKKUVÕTE

Tagasivaade on tehtud ja kõige lõpuks küsingi endalt, mis on selle nelja aastaga ikkagi muutunud? Küsin endalt seda viimasel ajal väga sageli. Kas olen siis oma unistusele lähemal? Kas see tee on olnud just selline, nagu ma olen oodanud ja lootnud? Arvan, et mitte. Kuid see on meeletu pagas, mille olen siit endale kaasa saanud.

Esimesed kaks aastat siin Viljandis koolis olles möödusid meeletu kiirusega, iga päev oli torm. Nii palju uusi küsimusi, ülesandeid, väljakutseid, rõõme, muresid, õnnestumisi, ebaõnnestumisi. Meeletu areng ja motivatsioon. Kolmanda aastaga hakkas olukord muutuma, kuna koolitunde enam polnud ja olukord muutus ebastabiilseks. Areng seisis ja motivatsioon hakkas kaduma. Tegime lavastusi eri kohtades, aga ei mingit kooli, ei mingit tagasisidet, mida sellisel hetkel oleks väga vajanud. Tahe oli suur, kuid seda realiseerida oli väga keeruline.

Neljas aasta on olnud samasugune, ootamist ja passimist on olnud veelgi rohkem. Ehk on see seotud pigem enda laiskuse ja motivatsiooni puudusega. Ootan kooli lõppu, et vaadata, mis saab edasi, kuhu edasi. Olen õnnelik ja samas ka kurb. Olen neli aastat teatrikoolis olnud, kuid tahe teatriga tegeleda on praegu väike ehk vajab see kõik seedimisaega.

Olen siin Viljandis palju vanemaks saanud ja elukogemust on juurde tulnud, aga professionaalses mõttes tunnen end üsna saamatuna. Oskan endalt miljoneid küsimusi küsida, et kuidas seda ja teist asja tegema peaks või kuidas on ühe või teise asjaga lood, aga mida muuta, seda ei tea. Terviklikku kursust samuti meil kahjuks ei moodustunud, ju oli nii vajalik. Meenub ütlus, mida meie kohta üks õppejõud ütles, et te olete individualistlikud maksimalistid. Eks see olegi tõsi ja see on ka üks peapõhjuseid meie kursuse mittetoimimisest.

Aga ikkagi olen kogu olukorra peal mõeldes positiivne ja tulevikku vaatav. Praegu võin ju tunda kahetsust, pettumust ja mida kõike muud, aga tean, et mõne aja möödudes olen tänulik

kogu situatsioonile ja möödunule, et olen saanud inimesena meeletu elukogemuspagasi sellest Viljandi perioodist. Kummaline aeg on selja taha jäänud.

Kuid kõige lõpetuseks tekkis tunne, et sooviks siia kirja panna Anu Lambi öeldu: „Nüüd on pikalt räägitud teatrist, aga kõige olulisem on, et need noored inimestena elus ei põruks. Teatriga mitte tegelemine ei ole veel maailma lõpp“.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina ____ Jaanus Tepomees _____
(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: _____ 10.03.1987. _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
„Minu elu kunstis“ _____,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____ Jaanika Juhanson _____,
(*juhendaja nimi*)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Viljandis, 22.05.2013